

148 . Porț | Comuna: Marca | Județ: Sălaj | Punct: Corău | Anul: 2003

Anul: 2003

Cod RAN: 141982.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Hallstatt, La Tène, Epoca romană timpurie

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Mirel Andraș, Dan Băcuet-Crișan, Sanda Băcuet-Crișan, Ioan Bejinariu, Alexandru Matei, Horea Dionisiu Pop

Instituții: Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău

Rezumat

Situl arheologic se află pe o terasă amplasată pe malul drept al Barcăului. Au fost săpate patru secțiuni cu scopul principal de a delimita așezarea. În tot spațiul cercetat au fost descoperite trei cuptoare și o vatră de foc cu două refaceri, 70 de gropi și câteva locuințe de suprafață. Toate mormintele identificate în acest an sunt de incinerare fie în gropi de mici dimensiuni, resturile calcinate depuse în groapă împreună cu inventarul funerar. În campania din anul 2003 au fost descoperite doar opt complexe aparținând epocii romane, mai precis intervalului a doua jumătate a sec. al II-lea - prima jumătate a sec. III p.Chr. O altă descoperire semnificativă o reprezintă două vârfuri de săgeată din bronz.

Raport

Intenția Direcției Apelor Crișuri - Oradea de a amenaja un lac de acumulare pe râul Barcău, între localitățile Porț (jud. Sălaj) și Suplacu de Barcău (jud. Bihor) a impus demararea cercetărilor arheologice preventive în zona ce urmează să fie acoperită de luciul de apă. Situl arheologic din punctul Corău este cunoscut datorită cercetărilor de lungă durată efectuate de către Doina Ignat de la MTC Oradea. Stațiunea arheologică menționată se află pe o terasă amplasată pe malul drept al Barcăului. Cercetările arheologice preventive de la Porț, punctul Corău demarate în anul 2002 au fost continuate în anul 2003 în perioada 14 aprilie - 30 septembrie. În această campanie ne-am propus în primul rând delimitarea stațiunii arheologice de pe teritoriul județului Sălaj. Trei dintre cele patru secțiuni deschise au urmărit acest scop. Totodată a fost demontat martorul lăsat între casele C O și C A pentru decopertarea integrală a locuinței L1/2002 și a fost finalizată cercetarea în caseta C B.

Scopul cercetărilor din primii doi ani de săpătură a fost acel de delimitare a sitului în vederea identificării întregii suprafețe care ar trebui să fie obiectul săpăturilor preventive. Cercetările fiind efectuate în diverse puncte ale sitului au furnizat informații stratigrafice diferite.

Fiecare secțiune se prezintă diferit din punctul de vedere al stratigrafiei. În S I din 2003 a fost identificat un singur nivel de locuire care aparține fazei II a grupului Suplac. Complexele reperate în această secțiune sunt o locuință de suprafață notată CN 1 din 2003 și trei morminte de incinerare. Locuința a fost identificată ca o platformă de chirpic. După demontare au fost relevate podeaua din piatră bătută și urmele de fundație.

S II din 2003 a prezentat patru nivele de locuire repartizate diferit pe traseul secțiunii. Primul nivel aparținea epocii romane, cel de-al doilea, identificat numai pe primii 10 m ai secțiunii de 50 m, aparține grupului Suplac III și îi corespunde locuința L 6. Nivelul trei a fost surprins pe toată suprafața secțiunii și aparține grupului Suplac II. Acestui nivel îi corespund mormintele M 6 - M 12 de incinerare, locuințele L 7, L 8. Nivelul cinci, din nou nu a fost surprins pe întreaga suprafață a secțiunii, aparține culturii Criș. Acestui

nivel am atribuit construcția B (locuință de suprafață pe stâlpi), locuințele L 9 și L 10 și gropile G 13- G 15.

În secțiunea S IV din 2003 au fost din nou surprinse mai multe nivele de locuire. Sub humus a urmat un nivel atribuit grupului Suplac III care a fost surprins pe întreaga suprafață a secțiunii de 38 x 5 m. La acest nivel au fost preparate locuințele de suprafață L 11 și 12. Următorul nivel Suplac II a fost de asemenea surprins pe toată lungimea, existând destul de puține complexe, cel mai interesant fiind L 13. Ultimul nivel identificat numai în primii 20 m ai secțiunii a fost atribuit pe baza ceramicii, complexului Starcevo Criș. Acest nivel a fost surpris pe lățime în carourile 0 - 3 dar a oferit posibilitatea cercetării mai multor complexe. Pe lângă aceste nivele bine definite au fost cercetate o serie de complexe la care nu s-a putut sesiza nivelul de săpare fiind adâncite în nivelul Criș. Este vorba de două morminte de incinerare M 16 și M 17.

Din caroul 26 a apărut un nou nivel de locuire care ar putea aparține grupului Suplac faza I.

În campaniile anilor 2002 - 2003 au fost identificate și parțial cercetate un număr de 25 locuințe. Materialul ceramic și poziția stratigrafică au dat indicii de atribuire culturală a acestor complexe de locuit. Majoritatea sunt locuințe de suprafață sau puțin adâncite. Numai L 8 din secțiunea II/2003 ar putea fi de tip bordei. Complexul ține stratigrafic de nivelul corespunzător grupului Suplacu de Barcău faza II. Deoarece a fost surprins în mică măsură în secțiune, nu putem afirma cu certitudine că este vorba de un bordei. Astfel de tipuri de locuințe au fost cercetate la Suplacu de Barcău Corău I și aparțin primului nivel de locuire.

Locuințele de suprafață au fost identificate sub forma unor platforme de chirpic în cazul în care au suferit o distrugere prin foc. La demontarea chirpicului s-a observat un strat subțire de pietriș bine tasat reprezentând podeaua. Alte locuințe cercetate au fost conturate pe baza urmelor de podea de obicei contururi patrulatere de lut galben sub care au fost observate materialul ceramic și poziția stratigrafică urmele de la fundații. Au existat și cazuri în care complexe de locuit au fost surprinse numai la nivelul fundațiilor, traseul acestora indicând locuințe de mari dimensiuni cu mai multe încăperi.

Dat fiind faptul că, cel puțin în zona cercetată de noi, nivelul corespunzător fazei II a grupului Suplac a fost o constantă, și informațiile privitoare la tipul construcțiilor utilizate în această etapă sunt mai numeroase. Cu certitudine fazei a III-a nu putem atribui decât locuința L 6 din secțiunea a II-a din 2003. Este posibil, ca în unele segmente cercetate, să fi existat și alte complexe Suplac III dacă luăm în considerare cantitatea enormă de material ceramic concentrat în unele zone imediat sub nivelul de humus.

Gropile – extrem de numeroase în acest sit, numai în anul 2003 au fost cercetate parțial sau integral 70 de astfel de complexe. Nu toate aparțin neoliticului, o parte fiind atribuite epocii romane. În mare parte, sunt probabil gropi pentru scos lut, unele fiind utilizate în continuare ca gropi menajere.

În tot spațiul cercetat de noi au fost descoperite trei cuptoare și o vatră de foc cu două refaceri. Inițial a fost depus un nivel de pietre care s-a lutuit rezultând în urma arderii o crustă de aproximativ 10 cm. Peste crustă a fost depus apoi un alt nivel de piatră care la rândul lui a fost lutuit rezultând cea de-a doua crustă.

Până în acest moment nu ne putem exprima asupra rolului funcțional a aglomerărilor de piatră de dimensiuni diferite, care nu au putut fi puse în legătură cu nici o locuință. Au fost uneori definite ca vetre, dar la cele cercetate de noi nu am observat urme de arsură. La desființarea unui astfel de complex au fost recoltate trei dălți întregi sau fragmentare.

Până în acest moment în urma cercetărilor de Porț - Corău au fost identificate și cercetate 20 de locuințe, 18 morminte și aproximativ 100 de gropi. Toate mormintele identificate în acest an sunt de incinerare fie în gropi de mici dimensiuni, resturile calcinate depuse în groapă împreună cu inventarul funerar (de obicei vase cu picior dar și unelte litice: așchii, lame, dălți) fie în gropi de dimensiuni mari la care pereții și fundul a fost ars. În acest ultim caz au fost depuse numai fragmente ceramice care prin caracteristicile deosebite (ardere, pictură) au căpătat calitatea de bunuri funerare. În două cazuri au fost identificate depuneri de statuete feminine.

Complexele neolitice descoperite la Porț aparțin următoarelor culturi sau grupuri culturale: Starcevo Criș, Pișcolt, Suplacu de Barcău. [Sanda Băcucț Crișan]

În campania anului 2003 au fost descoperite două vârfuri de săgeată din bronz. Unul a fost descoperit la

demontarea martorului dintre casetele C O și C A, la adâncimea de 0,5 m, în umplutura locuinței L 1, iar al doilea a fost descoperit într-o casetă (casetă C 1) deschisă pentru cercetarea unui complex neolitic, la adâncimea de 0,8 m. Ambele vârfuri de săgeată au trei aripioare și o duliie foarte scurtă (tipul A 2c după Vasiliev). Asemenea săgeți au fost descoperite în Transilvania în mormintele de la Batoș, respectiv Băița și sunt atribuite sciților. În mediul scitic nord-pontic acest tip de săgeți apar în a doua jumătate a sec. al VI-lea a. Chr. până la începutul celei de-a doua jumătăți a sec. al V-lea a. Chr. Cu excepția unei gropi cu un inventar nesemnificativ lipsesc alte complexe ce aparțin acestui orizont cronologic. În secțiunea S 4 au fost descoperite un ac de bronz cu capul rulat și tija unui alt ac. [Ioan Bejinariu]

În campania din anul 2003 au fost descoperite doar opt complexe aparținând epocii romane, mai precis intervalului a doua jumătate a sec. al II-lea - prima jumătate a sec. III p.Chr. Șapte din cele opt complexe au fost descoperite în secțiunea S2/2003 (gropile G 1, G 2, G 3, G 4, G 5, G 44, Locuința L 1 de epocă romană) și doar unul (G 2/C 1) într-o casetă trasată în vederea cercetării exhaustive a unui complex funerar neolitic.

Complexele din Secțiunea S2/2003:

Groapa G1: descoperită între m. 9,8 - 11,6 ai secțiunii intrând în profilul vestic la m. 10,1 - 11,3, conturată la -0,5 m, adâncime 0,35 m, patrulateră în plan cu laturile arcuite spre interior și colțurile rotunjite orientate după punctele cardinale, surprinse complet doar două laturi (dimensiuni 1,3 - 1,4 m), cu baza alveolată și pereții arși pe 0,05 m grosime.

Inventar: fragment superior de greutate din lut, lemn ars, cenușă, oase de animale, fragmente de lipitură de perete, fragmente de lipitură de vatră (0,015 m grosime), ceramică dacică lucrată cu mâna și cenușie la roată.

Groapa G2: descoperită între m 5,9 - 7,2 ai secțiunii, intrând în profilul estic la m 5,9 - 7,1, conturată la -0,5 m, adâncime 0,5 m, patrulateră în plan cu colțurile rotunjite orientate după punctele cardinale, surprinsă complet doar o latură (dimensiuni 1 m), cu baza alveolată și pereții arși pe 0,05 m grosime.

Inventar: la bază pietre, arsură roșie, lemn ars, cenușă, fragment de râșniță (catilus), ceramică dacică lucrată cu mâna (fragmente de tăvițe și oale), ceramică lucrată la roată (fragmente de chiupuri și boluri), oase de animale.

Groapa G3: descoperită între m. 4 - 5 ai secțiunii pe centrul acesteia, conturată la -0,5 m, adâncime 0,5 m, patrulateră în plan cu colțurile rotunjite și laturile orientate după punctele cardinale, dimensiuni laturi 0,8 - 0,9 m, cu baza alveolată și pereții arși pe 0,05 m grosime doar pe latura vestică a complexului.

Inventar: ceramică dacică lucrată cu mâna și la roată, fragment de strachină lucrată la roată, cenușie, cu rozete ștampilate, oase de animale, lemn ars, cenușă.

Groapa G4: descoperită între m. 0,9 - 2,2 ai secțiunii intrând în profilul estic, conturată la -0,5 m, adâncime 0,6 m, patrulateră în plan cu colțurile rotunjite, singurul surprins orientat spre V, cu baza alveolată și pereții arși pe 0,05 m grosime.

Inventar: cuțit din fier, ceramică dacică lucrată cu mâna și la roată, oase de animale, pe fundul gropii strat de lemn ars și cenușă (grosime 0,1 m) suprapus de arsură roșie (grosime 0,1 m).

Groapa G5: descoperită între m. 0,55 - 1,6 ai secțiunii, intrând în profilul vestic, conturată la -0,5 m, adâncime 0,35 m, patrulateră în plan și două colțuri rotunjite orientate spre S respectiv E, cu baza alveolată și pereții arși pe 0,05 m grosime.

Inventar: ceramică puțină lucrată cu mâna, lemn ars și cenușă.

Gropile descrise se conturează și se adâncesc într-un nivel de epocă romană gros de 0,1-0,3 m, caracterizat printr-o culoare cenușie pigmentată cu pete gălbui.

Groapa G44: descoperită între m 35,4 - 36,8 ai secțiunii intrând în profilul vestic, conturată la -0,2 m imediat sub humus, adâncime păstrată 0,2 m, patrulateră în plan cu colțurile rotunjite, o latură surprinsă orientată spre E (dimensiuni 1 m), cu baza alveolată și pereții arși pe 0,05 m grosime.

Inventar: lemn ars și cenușă.

Locuința L1: suprapune gropile G 1 - 5, foarte probabil este chiar un șopron care le proteja (nu a fost descoperit chirpici, deși construcția a fost incendiată). Depunerea din această construcție are grosimea de 0,1-0,15 m, iar gropile arse se conturează la baza acestui nivel. Stratul de pământ din interiorul complexului are culoarea neagră și conține materiale arheologice și mult lemn ars. Construcția este delimitată spre nord la m 13 ai secțiunii de o talpă lată de 0,2 m care cade puțin oblic pe profile (orientată aprox. E - V). Talpa, cu resturi consistente de lemn ars, era fixată într-un șanț adânc de 0,3 m, atașându-se spre profilul estic la o groapă de stâlp adâncă de 0,5 m, cu diametrul de 0,6 m. Construcția, surprinsă deocamdată pe 13 m lungime în cei 2 m lățime de secțiune, pare una de mari dimensiuni destinată protejării unor complexe cu destinație menajeră (probabil conservarea cărnii prin afumare în gropi pentru a fi evitat vântul specific zonei).

Inventar: fragment mic de râșniță, oase puține de animale, lipitură de vatră (grosime 0,01 m), pilă din fier, fibulă din fier (datare sfârșitul sec. al II-lea - începutul sec. al III-lea p. Chr.), ceramică lucrată cu mâna (dacică și germanică), ceramică cenușie lucrată la roată (două fragmente șampilate).

Complexul din Caseta C1/2003:

Groapa G2: descoperită intrând în colțul nord-vestic al casetei, conturată la -0,3 m, adâncime 1,1 m, rotundă în plan și tronconică în profil, cu diametrele de 0,8 m la gură și 1,4 m la bază, cu straturi succesive, de sus în jos, de sol negru, arsură roșie, lut galben, sol negru lutos la bază.

Inventar: oase de animale, cenușă, ceramică dacică lucrată cu mâna și la roată.

Imaginea generală despre așezarea de epocă romană de la Porț - Corău este aceea că pare una de mari dimensiuni, probabil 2-3 ha, aparținând unei populații de daci liberi cu puține elemente germanice ca și componentă etnică. Avem convingerea că deocamdată au fost atinse doar zone periferice, care cuprind activitățile casnice și meșteșugărești ale comunității, în intervalul cuprin între a doua jumătate a sec. al II-lea -prima jumătate a sec. al III-lea p. Chr. [Horea Pop]

Informații suplimentare online

[Raportul 2317 din cronica.cimec.ro](http://raportul2317.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)
